

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben kárhoz kerlve:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczá-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, október 5.

ŐSZ.

(Dr. H. L.) Peregnek a lákról az őszi levelek: eljött az ősz, de minden poézis nélkül és minden öröm nélkül. Lucskos, hideg napjai ijesztgetik a szegény embert, aki félelemmel tekint a közelgő szigorú tél felé. Azt mondja egy vaskos magyar közmondás, hogy eszeveszett vármegyének bolond a viczispánja. Valahogy így vagyunk az idej esztendővel is, amelynek egyik évszaka rendtelenebb, mint a másik, ennél fogva az egész esztendő maga is csak rendellenességeket eredményezhet a gazdasági életben, a rajta fölépült társadalmi és politikai világban. Száraz volt a tavasz, perzselő a nyár, barátságatlan az ősz és attól tartunk mértéken túl emberségtelen lesz a tél. Már is hóról, fagyról érkeznek jelentések s azt is írják a lapok, hogy fönn a felvidék hegyei között megvett valami szegény vándort az Isten hidege.

Szomorú kilátások ezek. Ha már az ősz kezdete is ilyen, hová jutunk később. A főváros bünkrónikájában napirendre kerülnek a rablógyilkos merényletek, a kültelki támadások. Sok az ember, temérdek, de kevés, egyre kevesebb és folyton drágul a kenyér. Csakugy hemzseg az ember Budapesten dologtalanul és kenyértelenül. Ahogy mondani szokás — sétál. Nézi a kirakatokat, a lapok apróhirdetéseit, a munkaközvetítő értesítéseit

s a helyszerző irodák közlését. Talán akad valami. Háttha ma, valószínűleg holnap, de holnapután alighanem — vagy ha akkor sem, mához egy hétre bizonyosan.

A zálogházak is zsufova vannak. De azért még mindig több lesz a sétáló ember az utcán. Naponkint viszi őket a gőzös, csakugy önti ki magából a sok téli munkakereső falusit a pályaudvar. Jönnek a cselédlányok, batyuval, piros pozsgás arczczal. Ki tudja, hányat visznek belőlük baza majd egyszer — tolonczuton. Jönnek a legények, fiatal házasemberek, akik annyi szépet hallottak Pestről s annyit várnak tőle, akárcsak a hazát cserélők Amerikától. Két hónap mulva azonban a legtöbben nagyon szívesen hazamennének már, csak ne szégyelnék magukat, vagy ami még fontosabb — csak lenne pénzük utiköltiségre.

Papok, tanítók, nép vezetői tartásotok otthon embereiteket a falukban. Csak az menjen városba, vagy pláne a fővárosba, akinek — nem kilátásai, mert azok mindenkinek vannak, de legtöbbször semmit sem érnek — hanem biztos helye van. Akinek nincsen, jól gondolja meg, hova indul, mielőtt szülőfaluját elhagyja. Van munka a vidéken is, kivált fiatal legénynek, leánynak, csak utána kell járni s nem szabad tuls gos igényekkel előállani.

Milyen jó most annak a vidéknek, a mely szorgalmasan ülteti a gyümölcsfákat. Az idej ősz, ha egyebet nem is, de

bő gyümölcsstermést mégis hozott. Ebből, bár az idén nagy a kínálat, szépen lehet pénzelné. Jut belőle a szegényebb családoknak telőre.

Milyen áldás őszre, télre a háziipar sok mindenféle fajában. Elegendő foglalkozást, emellett biztos kenyeret nyújt. Még a dohánytermelés is csak hoz valamelyest a konyhára. Az is lefoglalja a családtagokat a csomózással egész télre. Es így tovább. Akad kenyér a falusi ember számára: maga falujában, vagy a környéken, ha nem is mindig fehér, — de legalább mindenkor becsületes és biztos.

Itt az ősz. De ebből nem következik, hogy a falvak szegény népének, amely a mezei munka szünetelése alatt dolog nélkül maradt, mindenáron el kellene özönlennie a városokat és sereggestül, sűrű rajokban kellene ellepnie tél küszöbén a fővárost. Isten az embert munkára teremtette, igaz, aki pedig otthon nem tudja megkeresni a kenyerét, annak bizony fel kell szednie a sátorfáját s egy-két házzal odébb kell állnia. Hanem azért ne kalandozzék el tulságos messzire, fogja meg a munka mindkét végét ott, ahol kínálkozik és ne szaladjon beteges álmokképek után. A Jancsik ne akarjanak mindenáron villamos kalauzok lenni, csak maradjanak meg a béres-szekereken, ott legalább biztosan ülnek. A Katák se ábrándozzanak mindenképen konfettiről és tollas kalapokról, mert az ilyen furcsa tollak néha olyan jómadarak fején illeg-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Kaland az aranymezőkön.

Irta: Frank Savile.

(Vége.)

II.

Alapjában véve pedig igen okosan cselekedtünk, hogy felszedtük a sátorfánkat. Nyolcz nap alatt megkerestünk valami négyezer dolárt. Ha tehát egy szegényes aranyásó-telegen ilyen sikereket értünk el, akkor joggal remélhettük, hogy San-Franciscóban, a bányavidék központjában, még ennél is jobb eredményekben lesz részünk.

A legjobb hangulatban, jó reménységgel telve foglaltunk hát helyet a San-Franciscoba induló postakocsi ülésén.

Kivülünk még egy new-yorki amerikai utazott a kocsiiban.

Volt már excellenza Amerikában? Nem? Na akkor hát nem is lehet fogalma arról, hogy

milyen vidékek vannak ott. Nem lehet azt leírni szóval, hogy milyen pazarul bánt a természet azzal az országgal, amelyiken mi akkor keresztül haladtunk.

A gyönyörű környezet természetesen a mi lelkünkre is nagy hatással volt — és a reményeinket is százszorosan megnövelte. — Boldogok, nagyon boldogok voltunk, eccellenza!

A nagy boldogságnak azonban egy hirtelen zökkenéssel vége szakadt, és a postakocsi egyszerre megállott, mintha leszögezték volna.

Kinéztem a kocsi ablakán és a szívem dermett meg attól, amit láttam. Az ut közepén egy fekete képű óriás állott, mindkét kezében töltött revolverrel.

A fegyvereknek a csöve egyenesen oda volt irányítva a postakocsi bakján ülő kocsisra és a konduktorra, a kik rémült arczczal és a fejük fölé emelt kezekkel ültek helyükön.

A rabló döngő hangon kiáltott ránk:

— Szálljatok ki mindnyájan és emeljétek a kezeteket a fejetek fölé!

Én már nekikészülődtem, hogy kiszállok, amerikai utitársunk azonban visszatartott és elővonta revolverét, kihajolt, hogy rálőjjön az utonállóra.

Csakugy az gyorsabb volt, mint utitársunk.

Hatalmas dördülés rázta meg a levegőt, amelynek dőrejét ezerszeresen verték vissza az óriási sziklafalak s mire a lövés könnyű füst-felhője eloszlott, a new-yorki ott feküdt a kocsis felhágója mellett holtan. A golyó éppen homloka közepén találta és szétzúzta fejének egész hátsó részét.

A rettenetes látvány egész valónkat megrendítette és szorongó szívvel szálltunk ki a kocsiból.

A gyilkos sorbaállított bennünket a sziklafal mellett és ránk paranc olt, hogy minden zsebünket forgassunk ki, a kocsistól elvette a podgyász szekrénykulcsát és a halott zsebeit is kikutatta.

A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTEILER EDE

Nagyvárad,
 Fő-utca.
 (Uri Casino-épület).
 TELEFON 520.

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít **férfi-öltönyöket**, s minden e szakba vágó ruhaneműket. — **Női costumöket** valódi angol SZÖVETEK nagy választékban.

angol divat férfiszabó-czég

Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be.

nek, akikkel otthon, a faluban tisztességes ember nem merne szóba állani.

Iparkodjunk ezeket a kézzel-lábbal városba tolvuló néppel megértetni.

A kongrua.

Négy év óta folyik az országos kongrua-előkészítő munkája, de még végleges eredményhez most sem jutott. A bizottság tegnapi ülésén — úgy értesülünk — egyhangulag elfogadta azt az albizottsági jelentést, mely a 65 nagyobb egyházi javadalom jövedelmei és kiadási tételeit fixirozta, de a bizottság határozatával szemben — felelősségnek van helye.

A felelősségi határidőt a jövő hónap elejére tűzték ki s eddig ötven jelentették be a felelősségi szándékukat. A felelősségek ügyében a kultuszminisztert illeti meg a döntés.

Az új torpedók.

Bécsből jelentik: Ugy értesülünk, hogy a torpedóflotilla újjáalakításának a költsége 34 millió korona, a mely összegből a tervezet szerint 11 tenger alatt járó és 35 víz felett járó naszádot építenek. A hadügyminiszteriumban nagy gabajodást okozott a magyaroknak az a kívánsága, hogy a megrendelések nagyobb része a magyar ipar támogatására fordíttassék. Itt a magyar kivánságokat azért is túlzottaknak ítélik, mert Magyarországban nincsen erre alkalmas hajógyára.

A magyar kormány ezzel szemben a tengerészeti parancsnokságot arról értesítette, hogy a fiemei hajógyárat tetemes szubvencióval abba a helyzetbe hozza, hogy torpedókat is készíthessen.

A tengerészeti parancsnokság a szállítások felosztására nem akar semmi befolyást gyakorolni, hanem ezt a kérdést a két kormányra bizza.

A keletázsiai háború.

Stössel kiáltványa.

London, október 5. Stössel tábornoknak Csifuból ideküldött hivatalos jelentése megerősíti azt a hírt, hogy szeptember 23-án visszaverték Port-Artur elöl a japán támadást. Stössel tábornok ezután a következő kiáltványt bocsátotta ki:

«Dicsőség és hála legyen az Istennek! Dicsőség többi katonáinknak! Dicsőség Illmann, Sychaw és Pogorki, minden hősnök fejére! Dicsőség tisztjeinknek s különösen vitéz önkénteseinknek, akik elűzték az ellenséget s vérben gázoltak. Az Isten megengedte, hogy visszaverjük az ellenségeinket. Áldott legyen a szent neve!»

Földalatti ut Port-Arturba.

London, okt. 5. A «Daily Telegraph»-nak jelentik, hogy a japánok szeptember 24-én földalatti alagut fúrását fejezték be Port-Arturba. További részletek ismeretlenek.

Kinában csend van.

Peking, október 5. (Reuter.) A kínai lakosság magatartásáról újabban érkezett értesítések megnyugtatók. A helyi angol követség azt hiszi, hogy nincs ok az aggodalomra. Pavier francia püspök is megerősíti ezt a vélekedést.

Gripelberg tábornok Pétervárott.

Pétervár, okt. 5. Gripelberg tábornok ideérkezett.

Meddig tart a háború.

Páris, október 5. A «Petit Parisien» közli pétervári tudósítójának Moulin tábornokkal, az ottani francia nagykövetség katonai attaséjával folytatott beszélgetését. Az attasé többek között nyilatkozott a háború valószínű időtartamáról. Az esetre, ha a háború rendes lefolyású lesz, legalább két évig fog tartani. A háborút nem lehet semmiképpen sem valamely időpontban megállapítani, mert az oroszoknak nincsen szándékuk akárminő intervenciónak sem helyt adni.

Orosz katonaszökevények.

Bukarest, október 5. Naponta érkeznek jelentések arról, hogy orosz katonaszökevények nagy tömegben szöknek át a határon és a romániai határmenti hatóságok elfogják őket. A szerencsétlen embereket kiutasítják és a magyar határra viszik. Teljesen vagyontalanok és többnyire túl vannak harminczadik élet évükön. Arra a kérdésre, hogy miért lettek katona-szökevények, azt felelik, hogy a háború nagyon népszerűtlen és visszataszítást kelt, hogy a harcok képes állandó sereg az országban marad, míg

a tartalékosokat, akik családapák és már idősebb emberek, a távoli harczterre szállítják. A szökevények közt egy hadnagy is volt, aki azonban azt állította, hogy ő a politikai magatartásának az áldozata. A menekültek borzasztó dolgokat mondanak el arról, mily nagy a szükség és a nyomor. A román kormány intézkedésére szigorubb felügyelet alá helyezték a határt, hogy megakadályozzák a katonaszökevényeknek román területre való szökését. A szökevénynek a határon való átsegítése valóságos üzletté vált. Így megtörtént az, hogy a csemepészek több szökevénytől minden pénzüket elcsalták azzal a hitegetéssel, hogy átsegítik őket a határon. E czélből elbujtatták a szerencsétleneket, de érdekükben mit sem tettek és étlen, szomjan, teljes kimerültségben találtak rájuk. A szökevények egyhangzólag mondják, hogy Besszarábiában a mozgósítás leirhatlan gyászt keltett és a tartományban rettenetes az éhínség.

Vizhiány Port-Arturban.

Budapest, okt. 5. (Saját tud. táv.) Port-Arturból jelelik, hogy ott már megkezdődött a vizhiány. Ivóvíz nagyon kevés áll a lakosság rendelkezésére, úgy annyira, hogy attól tartanak, hogy járványos betegség fog fölépni a városban, ha nem tudnak segíteni a bajon.

Elfogott kozákok.

Budapest, október 5. (Saj. tud. táv.) Egy csurguz banda 70 kozákokat elfogott. A banda főnöke azt üzenté az orosz fővezérnek, hogy az elfogottakat halálra kínoztalja, azért hogy boszut álljon ezzel több emberének kivégeztetéséért.

Nagy vihar a Sárga tengeren.

Budapest, okt. 5. (Saját tud. táv.) Londonból jelentik, hogy a Sárga tengeren óriási vihar dühög. A szél háznagyságu hullámokat vert fel, úgy, hogy a japán hajóknak muszáj volt a kikötőkbe vonulni.

Stössel tábornok jelentése.

Budapest, okt. 5. (Saját tud. táv.) Az orosz távirati ügynökség jelenti, hogy Stössel tábornok ma jelentést tett a czárnak a port-

Mikor aztán össze-vissza sem talált néhány dollár értékű bankjegyeknél többet, Lucióra förmedt rá, hogy emelje fel a szoknyáját és mutassa meg titkos zsebeit.

Pietronak ujjnyi vastagon kidagadtak az erek a homlokán, amíg végig nézte a jelenetet, hogy a rabló miként kutatja ki felesége ruhájának minden ráncát. Láttam, hogy micsoda emberfeletti erővel küzd le haragját, de leküzdte, nem szólott.

A kobozás azonban ezuttal sem járt jobb eredménnyel, mert az utonálló pénzt nem talált. A mi négyezer dollárunk ugyanis igen jó helyen volt.

Elutazásunk előtt Pietro papírpénzre váltotta megtakarított szerzeményünket és a bankokat Lucia szépen belefonta sűrű, nagy hájába. Az ilyen utszéli találkozásokra ugyanis mindig készen kell lennie az embernek Amerika vadabb vidékeiben.

A rabló iszonyu dühbe jött, hogy a pénzt nem találta meg. Káromkodott, mint a jégeső és azzal fenyegetődzött, hogy elszedi minden ruhánkat, ha a pénzt elő nem adjuk.

— Végy el mindent tőlünk, — mondtam én — de pénzünk nincs több, mint amennyit megtaláltál.

A rabló erre rám ordított, hogy hazudok és felemelte revolverét.

— Én nem hazudok uram, Nincs pénzünk!

— Hazudsz gaz francia, — ordított a rabló — ott voltam egy párszor a korcsmában és láttam, hogy mit szedtetek össze, ide a pénzzel!

Talán mégis odaadtuk volna neki a pénzt a magunk jószántából is, hogy menekülhessünk végre tőle, de miután gaz francziának nevezett bennünket, olasz büszkeségünk sem engedte már, hogy a sértést egész boszultatlanul hagyjuk.

— Igaz ugyan, hogy szépen kerestünk minden este, — mondtam tehát ravasz beismeréssel, — de pénzünket elküldtük előre San-Francziskóba a bankba.

A rabló dühében újra káromkodni kezdett és tehetetlenségében revolverét felemelve, egy golyót belelőtt a földbe, éppen Pietro lábái elé.

— Táncozjatok hát, gaz francziák, tánczolatok, mert revolveremmel muzsikálok mindjárt a talpatok alá.

Pietrona néztem, akinek az arca olyan halvány és merev volt, mint egy halotté.

Az én szívem is halhatóan dobogott. Egy pillanatig haboztunk, hogy ne rohanjunk-e meg ezt a gaz zsvány, aki derék utitársunkat is megölte, tehát jól megérdemelné a halált.

Luczia halk zokogása azonban magunkhoz térített és szépen kiálltunk tánczolni.

Nem lehet azt a tánczot szavakkal leírni excellencia, amelynek kísérő zenéje a szegény Luczia, szívszaggató zokogása volt.

A rabló valósággal őrvjögött, ordított, ugrált és lövöldözött. Ez volt tetszésének kifejezője.

En folytonosan csak Pietrot néztem, akinek arca a legvadabb tarantella alatt is jég-hideg és merev volt. Még csak ki sem pirult. Egyszerre ő is rám tekintett, és tekintetében volt egy villanás, ami belevágott a lelkem közepébe. Megértettem őt. Egyszerre egész természetes átmenettel távolodni kezdtünk egymástól, és tánczolván lassan-lassan közeledni kezdtünk kinzónkhoz. Mindez azonban úgy történt, hogy Luczia sem értette meg szándékunkat, aki pedig reszketve, kétségbeesett figyelemmel leste minden mozdulatunkat. A rabló még mindig ott szorongatta fekete öklébe egyik revolverét, a másikat övébe szurta.

Róth M. utóda

jaánlja ez évadra érkezett angol ujdonságait

Egyedüli raktár

Fownes féle Valódi amerikai angol kesztyűkben cipőkben

uri ingek mérték szerint

angol vadász mellény és bőrkabát különlegességek.

arturi ütközetről. Stössel jelentésében a következőket mondja: A japánok hevesen támadtak meg s soraink megritkultak.

Később mi támadunk. A japánok vesztesége 10.000 embere tehető. Csapatunk erősen bombázták az ellenséget s 2 erődöt foglaltak vissza. A japánok a víztartót elpusztították. Később oly erős támadást intéztünk a japánok ellen, hogy azok alig tudtak menekülni fegyverünk elől.

Magyar ember halála az orosz csatatéren.

Budapest, október 5. (Saj. tud. ltv.) Temesvárról táviratozzák: Korosevits, itteni lakos, ma táviratot kapott Pétervárról, melyben tudatják vele, hogy atyja, aki mint ezredes szolgált az orosz hadseregben, megsebesült a csatatéren. Kórházba szállították, de ott meghalt.

A kőműves sztrájk.

— Saját tudósítónktól. —

Nagyvárad, okt. 5.

A kőműves sztrájk ügyében ma döntő fordulat állott be. A munkások és munkaadók együttes gyűlést tartottak a rendőrfőkapitány előtt, melyről tudósítónk a következőkben számol be:

Tegnap délelőtt a rendőrfőkapitánynál megjelent a kőműves segédek küldöttsége s kijelentette, hogy békét óhajtanak úgy ők, mint társaik és felkérték a főkapitányt, hogy a békés megegyezés létrehozhatása céljából hívja meg az építő ipartársulatot a velük való tárgyalásra. Ezen kérelemnek engedve, *Gerő Ármin* főkapitány ma délután 3 órára magához meghívta az építő ipartársulatot és az építő kőműves bizottságot. Megjelentek az ipartársulat képviselőiben: *Rendes Vilmos* elnök, ifj. *Rimanóczy Kálmán*, *Incze Lipót*, *Varga András*, *Gazdag István*, *Weimann Béla* és *Madarász Gyula* építő vállalkozók, valamint *Pelle János*, *Dienes János*, *Lechner Károly*, *Magyar János*,

Gábris János, *Hegyesi Károly* és *Pistay János* kőműves segédek. A rendőrfőkapitány elnöklése alatt megindult egyezkedési tárgyalás során a kőműves segédek pontozatokba foglalt óhajait ismertette, a melyre a munkaadók megtették észrevételeiket s meglehetősen élénk eszmecsere után kölcsönösen megállapodtak a következőkben:

1. A munkaadók a munkások kizárására vonatkozó határozatukat visszavonják. Kölcsönösen megállapodnak azonban abban, hogy jövőben előfordul s akár a munkaadók, akár a munkások részéről történő súlyosabb sérelmek orvoslására egy vegyes bizottságot alakítanak és pedig a legkésőbb 1905. január hó 1-ig megalakítandó ezen bizottság minden felmerült vitás ügyben végérvényesen döntsön.

2. Az eddig szerepelt munkások szervező bizottsága helyett jövőben a szakegyletük által kiküldött bizottság fogja a kőműves segédek érdekeit az ipartársulat előtt képviselni és csak ezt ismerik el az ipartársulatnál.

3. Az ipartársulat a helyi illetőségű munkanélküli munkások részére a vidéki munkásokkal szemben föltétlenül előnyt biztosít.

4. Az ipartársulat amahatározatát, melylyel a munkások sztrájkja folytán az eddig fenállott egyezményt megszüntetnek mondotta ki a most létrejött béke alkalmával visszavonja, vagyis az 1902. évben kötött egyezményt változatlanul továbbra is fenntartja. Felhívja azonban az ipartársulat a munkásokat, hogy igyekezzenek az egyezmény által biztosított oly magas munkabérek munkásságukkal, mint kellő ellenszolgálmánnyal kiérdemelni.

Az ipartársulat képviselői kimondották ezután, hogy a fenti pontozatokban foglalt megállapodást még tegnap estére egybehívott közgyűlésüknek bejelentik. Mi meg is történt s a gyűlés a következő módosításokkal fogadta el a kiküldöttek határozatát:

1. A négy kizárt kőműves munkás, amennyiben az építőipartársulat előtt munkába újból való felvételüket kérelmezik, munkába felvételnek és a kizárást rájuk nézve megszüntetik.

Jövőben a kizárás jogosságának elbírálására egy öt munkaadó, öt munkásból s a kir. ker. iparfelügyelő elnöklése alatt álló vegyes bizottság alakítatik.

Ezen bizottság az építőipartársulat és a helybeli kőműves szakegylet előzetes tárgyalá-

Pietro már csak két lépésnyire volt a zsványtól és folyton forgott, ugrált, tánczolt teljes lélekkel. Egyszerre egy hatalmas fordulatot csinált, egyet ugrott és abban a pillanatban iszonyu ordítás hallatszott, a revolver kirepült a rabló kezéből és a szildák közé esve dördült el, a rabló maga pedig vergődve, nyöszörögve vonaglott a földön. Az egészről csak az a hatalmas rugás volt látható, amit Pietro adott neki és amelyik szétzúzta a rabló mellkasát meg a jobb kezét.

Hej micsoda rugás volt az eccellenza!

III.

Ezek után képzelheti, hogy micsoda diadalmenet volt a mi bevonulásunk San-Franciscoba. A kaland híre jóval megelőzte postakocsink döcögését, az a rabló egyike volt a vidék legfélelmetesebb gyilkosainak. A Pietro rugása azonban nagyon ártatlan embert csinált belőle; olyan tehetetlenné volt téve, hogy meg se kellett kötöznünk. Csak úgy feldobtuk a szekérre, szegény amerikai utitársunk holtteste mellé.

A legközelebbi állomáson bekötöttettük a

sebeit, de el nem hagytuk, hanem vittük magunkkal San-Franciscoba. A városokban és falvakban mindenütt ünnepeltek bennünket az emberek, hogy megszabadítottuk a vidéket zsarnokától.

San-Franciscóban értesültünk róla, hogy ezer dollár van a fejére kifizetve. Meg is kaptuk a pénzt, de a szegényeknek adtuk. Szükségünk ugyse volt rá, mert megvolt a mi becsülettel szerzett négyezer dollár vagyonunk. De meg könnyen lehettünk bőkezűek, mert özőnével kaptuk az impresszárióktól a fényesebbnél fényesebb szerződési ajánlatokat.

Hónapokra el voltunk látva szerződéssel és az a pár hónap igazi aranyeső volt számunkra.

Nyolcz hónap alatt hatvanezer dollárt kerestünk, eccellenza. És akkor azt mondta Pietro: — Na most elég!

Egy olasz hajóval szépen hazajöttünk Nápolyba és azóta csöndben élvezük szerencsénk gyümölcsét.

Igy volt ez eccellenza. A gondviselés utjai kifürkészhetetlenek.

sai alapján 1905. évi január 1-ig megalakítandó oly módon, hogy ezen időpontig a bizottság működési szabályzata, ügyköre írásban foglalva megállapíttassék. Ezen bizottság 1905. január 1-ig való megalakulására nézve úgy az építőipartársulat, mint a kőműves szakegylet külön-külön garanciát vállal.

2. Az eddig szerepelt munkások szervező bizottsága helyett jövőben a szakegylet által kiküldött bizottság fogja a kőműves segédek érdekeit az építő ipartársulat előtt képviselni s ezt a társulat elismeri.

3. Mindaddig, míg helybeli illetőségű és megfelelő képzettségű munkás áll rendelkezésre, addig ezeknek az idegenekkel szemben a munkába való felvételnél előny nyújtatik.

4. Az egyezményt ezidő szerint fenntartják, kötelesek azonban a munkások, abban biztosított béreknek megfelelő munkamennyiséget nyújtani.

UJDONSÁGOK.

Oktober 6.

Nagyvárad, október 6.

A magyar nemzet történelme, mely az ezeréves mult sok dicsőségét őrzi a késő jövő számára, amellet sok gyászos esemény sötét emléket rejtegeti.

Ilyen fájó emléke a multnak 1849. október 6.

Világos után Arad. A porig alázó fegyverletétel megrázó tragédiájának folytatása az aradi véres nap.

Az egész világtól meghámult, az egész világ rokonszenvétől kísért nemzeti küzdelem legdicsőbb hőseit, vitéz magyar hadseregünk lelkeit odahurcolták a szenvedések Golgothájára, s magyar földben, a magyar nemzet igazaiért, mindenek legszentebb, legföltettebb kincseiért, a szabadságért vértanu-halált haltak.

De a Tizenhárom hős vérértől áztatott magyar földből Hungária szelleme föltámasztotta a hősökkel eltemetett magasztos ideát, a magyar nemzeti eszmét, mely idővel kitört koporsójukból s meghozta a király és nemzet kibékülését.

Az aradi vértanuk emléket kivégeztetésük mai ötvenötödik évfordulóján, kegyelettel üli meg Nagyvárad hazafias közönsége is.

Délelőtt 9 órakor az újvárosi Szent-László plébánia templomban ünnepélyes requiem lesz a hősökért, melyen testületileg vesz részt a 48-as honvédegyelet, a kath. jogakadémia polgársága, és az iparos kör, a középiskolák tanárai és növendékei, stb. Azonkívül a Kath. Jogakadémia polgársága ma este fél 6 órakor, az akadémia dísztermében nyilvános ünnepélyt rendez, a következő műsorral:

1. Elnöki megnyitó. Tartja: *Péterffy Elemér* ifjusági elnök.

2. «A tizenhárom.» Várad Antaltól. Szavalja: *Lévay Béla*.

3. Ünnepi beszéd. Tartja: *Kovács Zsigmond*.

4. «A hazáról.» Petőfi Sándortól. Szavalja: *Letső László*.

U J!

Megnyitá

U J!

MAGYAR DIVATCSARNOK Szent-László-tér, (Kis-piacz) SASKAPU MELLETT.

Kizárólag szép, divatos és jó minőségű áruk. Az őszi idény különlegességei ruhaszövetekben, costumkelmék, blouse- és ruháselymek, vászon-, chiffon-, damaszt-árak, ágygarnitúrák, saját készítményű paplanok. Teljes menyasszonyi kelengyék.

Ár tekintetében kétséget nem szenved, hogy olcsóbb mint bárhol

Szíves pártfogást kér tisztelettel:

TELCSER MÁTYÁS.

* A főispán és polgármester a miniszterelnöknél. Dr. Beöthy László Biharvármegye s Nagyvárad város főispánja s Rimler Károly polgármester tegnap délelőtt Gesztre utaztak gróf Tisza István miniszterelnökhöz, ki hosszantartó kihallgatáson fogadta és vendégeül látta őket. Magánuton értesülünk, hogy a főispán és polgármestert a már rebesgetett tavaszi képviselőválasztások ügyében hivatta magához a miniszterelnök, ki Nagyvárad választó közönségének hangulata iránt érdeklődik s visszaakarja hódítani a kerületet. Azonkívül mint értesülünk a városi pénztárban történt manipulációk folytán elrendelt pénztárvizsgálat eredményéről a vizsgálóbizottság által szerkesztett s a mai közigazgatási bizottság elé terjesztendő jelentést mutatták be a miniszterelnöknek. A főispán és polgármester ma már íthton lesznek s résztvesznek a városi közigazgatási bizottság fontos gyűlésén.

* Közigazgatási gyűlés a városházán. A városi pénztár ismeretes ügyében ma végre tisztán fogunk láthatni. A városi közigazgatási bizottság mai ülésén fogja beterjeszteni a pénztárvizsgálatról felvett jegyzőkönyvét s jelentését a belügyminiszterium részéről kiküldött Szaplonecz Mihály számvizsgáló jelentésével együtt a közigazgatási bizottság kebeléből kiküldött s Papp Miklós, Rádl Ödön és Mihelyi Adolf tagokból álló bizottság. Az ülésen dr. Beöthy László főispán fog elnökölni. A jelentés tartalmát még most nagy titokban tartják. A bizottság esetleges javaslatához képest a közig. bizottság megteszi a szükséges intézkedéseket a további teendőkre nézve. A pénztár ügyén kívül a közig. bizottság mai ülésén kerül tárgyalás alá a jövő évi utadó költségvetése is. A polgármester havi jelentése a járványos betegségekre is ki fog terjeszkedni. A mult havi adózásról szóló jelentés szerint, most szeptemberben majdnem még egyszer annyi adó folyt be, mint a mult év szeptember havában, amit különben eléggé megmagyaráz a mult évi ex-lex állapot.

* A párbaj ellen. Körülbelül két évvel ezelőtt hatalmas mozgalom indult meg itt Váradon, melynek célja a párbaj kiküszöbölése. Belátták azt mindenfelé, hogy a középkornak ez a korhadt maradványa mennyire káros intézmény. Hány anya siratta meg egyetlen gyermekét, hány szerető hitves és gyermek maradt el, özvegyen, árván, azért — mert a becsületén esett csorbát — karddal, pisztolyal kellett kiköszörölni, mert így kívánta a társadalom. Megalakultak mindenfelé a párbaj ellenes szövetségek. A jogakadémia ifjúsága határozott állást foglalt a párbaj mánia ellen. Gyűlést tartott Péterffy Elemér elnöklété alatt, melyen elhatározta, hogy becsületbiróságot alkot. Ez a becsületbiróság fog ítélni becsületbeli ügyekben s ezen ítéletnek alá kell vetnie magát minden jogakadémiai polgárnak. A közgyűlés azonnal megalakította a becsületbiróságot. Tagjai: Péterffy Elemér, Géczy Imre, Rigó László, Kovács Zsigmond, Südy Tibor, Láncoz Ferencz, Fekete Ferencz, Fényes Ödön és Lecső László.

Örömmel üdvözöljük érte a jogakadémia ifjúságát. Mint értesülünk, fölhívásokat intéznek Magyarországon összes főiskoláihoz hasonló határozathozatalra. Különösen azért örvendünk ennek a határozatnak, mert a legtöbb affér a jogászság köréből szedte áldozatait.

* Az iskolaszék ülése. Nagyvárad városi községi iskolaszéke, a mult csütörtökön a jelenlévő tagok csekély száma miatt, elmaradt

gyűlését ma csütörtök délután fél 5 órakor tartja meg a városháza bizottsági termében, Rimler Károly polgármester, iskolaszéki elnök vezetése alatt. Az új utasítás értelmében tekintet nélkül a jelen voltak számára, a gyűlés határozni fog a tárgyalás alá kerülő ügyekben. Na de hisszük, hogy az iskolaszék tagjai viselik annyira szívükön a város oktatásügyét, hogy nagy számmal fognak résztvenni a másodszer összehívott gyűlésen.

* Ülés a vármegyén. Biharvármegye közigazgatási bizottsága tegnap délelőtt tartotta rendes havi gyűlését. A gyűlésen a főispán távollétében Miskolczy Ferencz alispán elnökölt. Mindegyik előadó megtette a maga rendszeres jelentését, melyeket egyhangulag elfogadtak.

* Új tizkoronás papirpénz. A ma forgalomban levő tizkoronás papirpénzt nagyon könnyen lehet hamisítani s ezért az Ósztrák-Magyar-Bank az ősszel új tizkoronás bankjegyeket fog kibocsátani. Az új bankjegyen lesz valami új találmányu titkos jegy, a melyet állítólag lehetetlen utánozni. Az új tizkoronás bankjegyek érdekesek lesznek még azért is, mert igen hosszukás alakjuk lesz. Csaknem czimszalaghoz hasonlítanak majd az új, igen keskeny és hosszukás tizkoronások. A mi papirpénzünknek elég szerencsétlen formájuk van, mert többnyire keresztbe is hajtjuk őket s így aránylag nagyon hamar elrongyolódnak, míg a hosszukás amerikai papirpénzek, a melyeket mindig csak egy irányban hajtanak össze és sohasem keresztben, igen sokáig épségben maradnak.

* Az iszákosság áldozata. Sok ember vesztét és züllését segítette elő már a pálinka-ivás. Nap nap után szemünk előtt játszódnak le az életben apró kis tragédiák, melynek fő-rúgója a pálinka. Tegnap Mező-Telegden egy munkásasszony halt meg alkohol-mérgezés következtében. Argyelán Julianna, ki a Bihar-megyei Olaj-ipar Részvénytársaság mezőtelegdi gyárában volt foglalkoztatva, tegnap gyanus körülmények között meghalt. Az ügyészség elrendelte, telefon utját, a hulla felboncolását. Tegnap délután ment végbe a törvényszéki boncolás, mely kiderítette, hogy Argyelán Julianna halálát pálinkaivástól beállott alkohol-mérgezés idézte elő.

* Ottó főherczeg. Bécsi tudósítónk jelenti telefonon: Az utolsó napokban olyan hírek kerültek forgalomba, hogy Otto főherczeg legközelebb ismét magas katonai állásba nevezik ki. Ezzel szemben biztos forrásból azt jelentik, hogy a főherczeg aktiválása teljesen kizárt dolognak tekinthető. Ottó főherczeg továbbra is a magánéletben marad s minden gondját egészsége helyre állítására fordítja.

* Egy bornagykereskedő családja. Furfangos módon akarta becsapni a paksi mértékhtelelítő hivatal Beheimhuber István ottani bornagykereskedő. Ugyanis Pakson most folyik a szüret és több szőlősgazda termését, mint czefrét adja el. Beheimhuber több ezer hordó czefrét szokott ilyenkor vásárolni és azt egy erre a célra készített félienekü hitelesített hordóval szokta átvinni. Most is elküldte hitelesítés céljából hordóját a mértékhtelelítő hivatalba, de hogy a mértékhtelelítő hivatalnokot félrevezesse, egy néhány liter ürtartalommal bíró marhahólyagot erősített a hordóhoz, melynek még ekkor természetesen mind a két feneke meg volt, hogy így a hordóba öntött viz kevesebb legyen, mint a hordó ürtartalma. Az illető hivatalnok minden gyanu nélkül hitelesíteni akarta a hordót és már meg is töltötte vízzel, csak még a víz mennyiségének megmérése volt hátra. Azonban, mikor a hordót kiüríteni akarták, a víz nem folyt ki. Kutatták az okát és akkor látták, hogy a hordó száját egy hólyag zárja el. A víz ugyanis el-

szakította a hordó falához erősített hólyag madzagát, ezért természetesen a hólyag a víz fölé iparkodott s így a hordó száját elzárta. A hordót azonnal lepecsételték és a hatóság-nak adták át, a kereskedőt pedig feljelentették. A vizsgálatot most a kereskedő összes hordóira ki fogják terjeszteni, mert azt hiszik, hogy már más alkalommal is járt így el.

* III. osztály a gyorsvonaton. Neményi Ambrus, Szilágycseh országgyűlési képviselője, egy javaslatot készített aziránt, hogy az állam a gyorsvonatokon harmadik osztályu kocsikat is járasson. A kereskedelmi miniszteriumban tanulmányozás tárgyává tették az indítványt valószínű, hogy már a tavaszi menetrendben a gyorsvonat harmadik osztályt is hirdet.

* Esküvő. Dr. Thury László ügyvéd, a nagyváradai ügyvédi-kar kitűnő fiatal tagja holnapután szombaton tartja esküvőjét bájos menyasszonyával Kovács Juliska urleánnyal, özv. Kovács Ferenczné leányával Tállyán.

* Párbaj az utcán. Véres párbaj játszódott le tegnap Nantes-ben az utcán fényes nappal. Duchesnel, egykori kereskedő, ki Lhendé kereskedelmi törvényszéki bírót okozta tönkretűtéséért, már régóta üldözte a bírót, hogy rajta véres bosszút álljon. Amint Lhendé tegnap a kereskedelmitörvényszék épületét elhagyta, a volt kereskedő reá lött. A bíró el volt rá készülve, elővette revolverét és támadójára lött. A helyszínén óriás pánik támadt. Mindenki a közeli házakba menekült. A mint a lövöldözés megszűnt, a két párbajozót, akik súlyos, de nem életveszélyes sebeket szenvedtek, elválasztották.

* A télikabát története. Biró József kereskedelmi ügynök egy hónappal ezelőtt átadta 120 koronát érő télikabátját Baranyi József szabónak azzal a megbizással, hogy a kabátra új asztragan gallért csináljon. Baranyi felvállalta a munkát, de mindez ideig nem csinálta meg a kabátot. Biró a sok várakozás után elment a szabó lakására, de ott a házbellek azzal fogadták, hogy szabója két héttel ezelőtt eltávozott Nagyváradról. Baranyi elutazása előtt minden ingóságát eladta, a káros feljelentésére a rendőrség nyomoz a megugrott szabó után.

* Dr. Krüger Aladár ügyvédi irodáját Kórház (Hidegser)-utca 11. szám alá, a Bihar-megyei kórházzal szembe helyezte át.

* Meglopott terményügynök. Nem mulik el nap, anélkül, hogy a rendőrségi sajtóiroda ne adna hiradást egy pár lopásról. Tegnap is négy lopásról számol be a rendőrség. Ugy látszik, hogy a nagyváradai lakosok közés vagyonsága erősen megingott. Weisz Henrik terményügynök Pável-utca 3. szám alatt levő lakásából tegnap elloptak egy kettős fedelű női arany órát lánczczal, egy köves arany gyűrűt és egy pár arany kezelőgombot. Az ellopott tárgyak értéke 350 korona. A káros tegnap délután tett feljelentést a rendőrségnél a lopásról. Weisz nem állítja egész bizonyosan, hogy tegnap történt a lopás. A rendőrség széleskörű nyomozást indított a tolvaj kézrekerítésére.

* Drága szállás. Rab Ferenczné született Tóth Rebeka taczer cselédleány ugyan-csak drágán fizette meg annak az árát, hogy tegnap éjjelre szállást kapott egy ismerősénél. Tegnap hagyta ott a gazdáját s hogy éjszakra ne kellessen szállodában szobát bérelni, a Kishid-utca 10. sz. alatt lakó Venczel Máriánál töltötte az éjszakát. Reggel mikor felébredt

észrevette, hogy harmincz koronát tartalmazó pénztárczáját valaki ellopta. A rendőrség megindította a nyomozást a tettes elfogatása iránt.

* **Köszönetnyilvánítás.** A nagyváradai Kath. Legényegylet, vasárnapi szüreti mulatságán a következő felülfizetések történtek, melyekért ezuton mond köszönetet az egylet vezetősége: Zsivánovits Antal 5 kor., Csanádi Bertalan, Halász Gyula 3—3 kor., Mertz János, Garay József, Bittner Pál 2—2 kor., Gaál Imre 1 kor. 50 fillér, Kovács József, Uttinger Károlyné, Kádár Gyuláné, Badar Béni, Barza József 1—1 kor., Zboray Gyula, Szikora János 50—50 fillér, N. N., ifj. Tóth Lajos 40—40 fillér.

* **Találtak** egy zálogjegyet, egy csomagban ruhát, egy tarisznyában fehérműt és egy harisnyában némi pénzt. Átvehető a rendőrségen.

* **Rendőri hírek.** *Nadányi* Jenő uri-utcai lakása folyosójáról hétfőn este egy bolyhos fehér színű szőnyeget elvitt valaki. A szőnyeg ára 50 korona. — *Fodor* Károly a Kis pipa vendéglő tőpinczére kárára az étkező helyiségben levő 2 szekrény fiókból az éjszaka 260 koronát elvittek. Nyomozás folyamatban.

* **Elveszett** tegnap este a Kispereczes Apolló és Fő-utczákon át egy világos-barna színű, árvácskákkal díszített erszény, körülbelül 5 korona pénztartalommal. Becsületes megtaláló jutalmat kap.

Az újonnan átalakított

és megnagyobbított áruházamban a következő cikkek kizárólag jó minőségben megérkeztek és azokat a legolcsóbb árak mellett bocsájtom a mélyen tisztelt közönség rendelkezésére.

Férfi-, női- és gyermek-CZIPOK.

Férfi és női KALAPOK.

Férfi és női FEHÉRNEMŰEK.

Mindennemű HARISNYÁK.

KALUCSNIK, gummi-kabátok és az összes férfi divat cikkek.

Kiváló tisztelettel

REICHARD-áruház

Fő-utca.

* **A Magyar király kávéház.** Az őszi idény beálltával eleven, pezsgő élet fogja felváltani a kávéházakra holt szezont nyarat. Az ős első sorban Breyer Károly, a Király kávéház népszerű kávéjának kedves és nehezen várt vendége, mert ilyenkor tömegesen keresik fel azokat, akik inyceneknek vallják magukat. — Az idén különösen nagy előkészületeket tett Breyer Károly, és a rendes kávéházi ételeken és italokon kívül *hideg buffet, conservek, pástétók, székely-gulyás, őz pörkölt, füstölthús, gomba-paprikás, őz szelet mártással*, szóval minden izléses és jó, éjjel-nappal rendelkezésére áll a publikumnak. Ez az újítás bizonyára legszelebb körben fog méltánylásra találni.

* **Ritka kedvező alkalom** kínálkozik most tisztelt olvasóinknak, kézműművészek szükségleteit beszerezni. A helybeli közkezdveltségnek s általános szolidaritásáról s jó és finom áruiról elismert *Wallerstein Fülöp és fiai* cég más vállalat miatt hatóságilag engedélyezett végeladást csinál, s az egész raktár készletét, gyári áron alól kiárusítja. Saját érdekében felhívjuk ez uton is t. olvasóink figyelmét erre a ritka kedvező alkalomra.

* **Van szerencsém** a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy a körösparti vendéglőmben, melyet a mai kor igényeinek teljesen megfelelőleg rendeztem be. Jó ételekről és kitűnő italokról gondoskodva van. Minden este elsőrendű cigány zene, friss csapolású Dréher sör, zóna reggelik, hideg és meleg ételek minden időben pontos kiszolgálás és olcsó árak mellett kaphatók. Nyári és téli kényelmes fedett helyiségeim módot nyújtanak a legkényesebb igényeket kielégítenem. Midőn ezt a n. é. közönségnek b. tudomására hozom azon szerény óhajomnak adok kifejezést, hogy úgy mint a jelenben, a jövőben is minél számosabb b. látogatóikkal engem továbbra is megtisztelni szíveskedjenek. Kiváló tisztelettel *Szabó Gyula*, vendéglős. Abonensek felvételnek.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Csütörtök: Aranylakodalom, diszeloadás az aradi vértanúk emlékére.

Péntek: A hajduk hadnagya, új operett, új jelmezekkel és diszletekkel.

Szombat: A hajduk hadnagya.

Vasárnap: A hajduk hadnagya.

Hétfő: A hajduk hadnagya.

Vándorlegény.

Ebben az elég kedves, bár az ismerős hangoktól nem mentes darabban lépett fel újból az operette ensemble. És ahogy itt eszünkbe jutnak a régi, diadalmas operett esték, bizony visszakívánjuk azokat. Ámbár még csak az ötödik előadásnál tartunk... Hire volt pedig, hogy miután a szinigazgató városunkban csak jó operett-személlyel tud boldogulni, a direktió teljesíteni akarja a követelményeket, operett társulatát nemcsak előnyösen frissíti, de sőt a nyári állomáshelyeket is arra használja fel, hogy a székhelyre már tanult és rendezett társulattal vonuljon be.

Hát a hír jobb volt, mint a valóság. — A czimszerepet *Horváth* Kálmán adta a tőle megszokott — hálás szerepeknek tulságos kihasználásával, bár hangjának terjedelmét elég alkalma volt előnyösen érvényre juttatni. *Békefi* anélkül sem szokott életet önteni játékába, de ma tulságosan kedvetlen volt. Csak a II. felvonásban, mikor Garzó Adállal és Horvással a triót énekelték, öltött magára némi melegséget, mikor hangja is szebben, meg kellemesebben hatott.

Garzó Adella szintén el lehet mondani, hogy szép, ügyesen is mozog, még énekelni is tud. De egyről igyekezzék leszokni. Énekeljen biztosabban és főleg a zenekarral lépést tartva.

Igy talán elkerülheti azt, hogy olyan helyzetbe kerüljön, mint az este, többször, különösen a dob-kettősben, hogy a hangot elveszti és akkor zavartan igyekezik az általa mellőzött zene után haladva, azt ismét megtalálni. Ezt a körülményt úgy hívják: gixer. *Vlassák* Vilma a már megszokott precizitással énekelt, roppant kár, hogy nem játszott, Istenadta hangbeli tehetségét még jobban érvényre tudná juttatni igazi szinpadai alakjával. de ő diskrét, annyira diskrét, hogy szinte hideg. Nem tudni, hogy a zenekar fel lett e frissítve, de a tavaly annyiszor hangsúlyozott hibákat még most sem tudja eléggé levetközni. (He.)

Október 6. a Szigligeti Színházban.

Ma október hó 6-ikán, az aradi 13 vértanú évfordulójának emléknapiján, diszeloadás lesz, színre kerül *Beöthy* és *Rákosy* *«Az arany*

lakodalom» című énekes színműve, a színház teljes kivilágítása mellett.

Főszereplők: *Szerény* Gizella, *B. Koppán* M., *Benkő* J., *Hidy* Irén, *Klenovits*, *Tóth* E., *Szarvasi*, *Bognár*, *Szathmáry*, *Bérczi*, *Tihanyi*, *Horváth*, stb.

A hajduk hadnagya. Rajna és Czobor óriási sikerű újdonságának: *«A hajduk hadnagya»*-nak pénteki premierjét, már készen várja a Szigligeti Színház operett személyzete, s úgy az új jelmezek, valamint az ezen operett-hez szükséges diszletek elkészültek. Ez érdekes újdonságnak első előadására már ma d. u. 3 órától lehet jegyeket előre váltani.

A Szigligeti Színház legközelebbi újdonságai. A kis pajtás, vigjáték *Lady Windermere*, új színmű. A kis császár, új operett. Utazás az özvegység körül, új vigjáték.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 7. Bérletszám 8 (páratlan.)

Ma, csütörtökön 1904. október 6-án:

színre kerül:

Aranylakodalom.

Énekes színmű.

HELYYARAK: Nagypáholy 14 koron. színterem első emeleti páholy 12 kor. Másodemelet páholy 8 kor. Zsólye 3 kor. Korszék 2 k r. 40 fill. Támlásszék, 2 kor. Erkélyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill. közép 2-ik sor 1 kor. Erkélyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártszék 60 fill. Földszini állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy szinlap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnál 7 órákor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók ma d. u. 3. órától 5-ig.

Kezdeté fél 8 órákor, vége 10 órákor.

Holnap, pénteken október hó 7-én:

A hajduk hadnagya.

Operette.

EGYESÜLETEK.

A Biharmegyei Tanító-Egyesület ez évi rendes közgyűlését e hó 20-án tartja meg. A közgyűlésen *Bodnár* János és *Gábel* Jakab tartanak felolvasásokat az irás és olvasásról, *Várady* István pedig *Magdics* Károlynak az *«Ősz vezér»* című gyönyörű alkalmi költeményét fogja elszavalni. — A közgyűlés programja még nincs véglegesen megállapítva.

Igazságszolgáltatás.

A hadügyminiszterium panasza.

— Esküdtszéki főtárgyalás. —

Freisinger Mór komáromi könyv és papírkereskedő a múlt év őszén *Divald* Károly fényképésznek több fényképet azzal a megrendeléssel küldött be, hogy a képekről képes levelezőlapokat készítsen. A képek közt volt egy olyan is, amely a komáromi várhoz tartozó monostori erődítménynek dunai homlokzatát tüntette fel.

Divald Károly a megrendelésnek eleget tett és a képes levelezőlapokat, köztük azt is, amely az erődítményt tüntette fel, elkészítette.

Freisinger Mór azután a képeslevelezőlapokat, amelyek elkészítésére és forgalomba hozására a katonai hatóság engedelmet nem adott, a múlt év november havában forgalomba

is hozta. Ezért aztán ugy Freisinger, valamint Divald ellen is nyomtatvány útján elkövetett kihágás miatt megindították az eljárást.

Igy került ma délelőtt a két vádlott a budapesti büntető törvényszék, mint esküdtbírórság elé állam elleni kihágással vádolva.

A tárgyaláson Zsitvay Leó kuriai bíró elnökölt; a közvádat dr Magyar István királyi ügyész képviselte; a védelmet dr Pollák Illés és Vári Albert látta el.

Az esküdtzék megalakítása után az elnök a vádlottakat hallgatta ki.

Divald Károly az általános kérdésekre elmondja, hogy 44 éves, római katolikus, bárifai származású, budapesti fénynyomdatulajdonos; Freisinger Mór, 47 éves, izraelita, boldogasszonyi származású, komáromi kereskedő.

Az elnök (Freisingerhez): Bűnösnek érzí magát?

— Nem, mert az a fénykép nem is a monostori erődítmény részletét ábrázolja, hanem egészen más részletet csak hogy nem tudtam neki alkalmasabb nevet adni. Aztán őszintén megvallom, hogy sejtelmem sem volt arról, hogy ennek forgalomba hozásával, még ha erődítmény is, büncselekményt követek el.

— Ön küldte el Divaldnak az eredeti felvételt?

— Igen, és ezer példányt rendeltem meg belőle.

— Hát az eredeti felvételt ki készítette?

— Diósy Antal, amateur-fényképész.
— És miért volt önnek szüksége a lát-képre?

— Üzletember vagyok, forgalomba akartam hozni, hogy keressek vele pénzt, de ebben megakadályoztak.

— Mégis mennyit hozott forgalomba?

— Keveset, alig 50-60 darabot.

— Utasította ön Diósyt, hogy a várnak mely részletét vegye föl?

— Nem, sem a monostori, sem a komáromi várrészletről említést nem tettem. Ő hozott eredeti rajzot, ez megtetszett nekem és sokszorosítás végett elküldtem Divaldnak.

— Nem volt arra eset, hogy a komáromi vártól ilyen amatőr-fényképezéseket elkergettek?

— Azt nem tudom.

Divald Károly kijelenti, hogy ő sem érzí magát bűnösnek. Freisinger nyolcz fényképet küldött, egy megrendelőlappal, amelyben a fényképeknek képeslevelezőlapok után való sokszorosítását kívánta. Divald elkészítette a levelezőlapokat és elküldte, arról sejtelve sem volt, hogy a megrendelt képek között kriminális kép is van: csak a szállítás után pár nappal jöttek hozzá azzal, hogy az erődítményt ábrázoló fénykép kliséjét adja át a hatóságnak, mert megindították az eljárást. Őt nem terheli felelősség, mert Freisinger megrendelésének tett eleget és nem tudta, hogy a kép egy létező erődítmény-részletet ábrázol.

— Nem tudta, hogy ilyen nem szabad terjeszteni?

— Annál kevésbbé gondoltam erre, mert éppen Freisingernek már többször készítettem a Komárom vár egyes részletei után képes levelezőlapokat és soha semmi bántódásom nem volt. Például van »üdvözlét Komáromból« szöveggei ilyen kép forgalomba és ez is várrészletet ábrázol.

Dr Pollák Illés (Freisinger védője) kéri, hogy a törvényszék védenczét elévülés címén az esküdtbírórság meghallgatása nélkül mentse fel.

Dr Vári a bizonyítás kiegészítését kéri, mert nincs bebizonyítva, hogy az inkriminált kép tényleg a monostori erődítményt ábrázolja e?

Dr Magyar ügyész szerint elévülésről szó sem lehet, mert hiszen a bünvádi eljárást hat hónapon belül megindították. Ami pedig a bizonyítás kiegészítését illeti, ezt ellenzi, mert hiszen a hadügyminiszterium nem tette volna meg a följelentést, ha a kép nem erődöt ábrázolna.

A bíróság visszavonult hogy az elévülés és a bizonyítás kiegészítése dolgában határozzon.

NYILTTÉR.

Ma nagy disznótort!

Ez alkalommal nagy czimbalom hangverseny Kecskeméti István vendéglőjében.

Van szerencsém minden jóakaróm szives tudomására hozni, hogy ma csütörtök este **nagy disznótort** rendezek melyre minden jóakaróm és ismerőseim szives látogatását kérem. mérsékelt ár előzékeny, pontos kiszolgálás, ugy valamint tisztán kezelt *boraim*, frissen csapolt *márcziusi sör*, igaz *magyar kenyha* és jó ízű ételek.

Czimbalom hangverseny

Lendvay Antal Magyarország első czimbalom művésze ki London, Paris és Péttervárott, valamint Európa legnagyobb városaiban a legnagyobb sikert aratott, czimbalom hangversenyt rendez. Szives látogatást kérve,

maradtam kiváló tisztelettel:

Kecskeméti István,
vendéglős.

TÁVIRATOK.

A képviselőházból.

Budapest, okt. 5. (Saját tud. táv.) A képviselőház hétfői ülésén Perczel Dezső elnök előterjeszti a ház keddi ülésének napirendjét. A drágaságról többen fognak beszélni a Házban. Szóba fog kerülni Kóburg herczeg ügye is többek hozzászólásával.

Apponyi Liverpoolban.

Budapest, okt. 5. (Saját tud. táv.) Apponyi Albert gróf fogadtatására nagy előkészületeket tettek a városban. Ma küldöttségileg kérték fel a város polgármesterét, hogy ő fogadja gróf Apponyit s a polgárság nevében beszédet intézzen hozzá.

Letartóztatott pénzhamisítók.

Budapest, október 5. (Saj. tud. táv.) Poprádra két héttel ezelőtt két elektrotechnikus érkezett Budapestre. Két láda podgyászuk volt, de a feladó-vevényt elveszítették róluk, s így nem adták ki nekik. Mivel a ládak tartalmát vonakodtak megmondani, azokat felbontották és ekkor kiderült, hogy azokban pénzhamisító gép és anyag van. Az egyik feladót letartóztatták. 20 koronás aranyakat gyártottak, melyekkel az egész országot elárasztották.

Diszebéd a szultánnál.

Konstantinápoly, október 5. A Jildizben tegnap este ebéd volt az egyiptomi alkirály tiszteletére, majd a szultán kihallgatáson fogadta a khedivét. A Port-Szaidra vonatkozó egészségügyi óvintézkedéseket felfüggesztették.

A tengeri csata.

Tanger, október 5. A trónkövetelő csapatai Udsada vidékén győzelmet arattak a szultán csapatain.

REGÉNYCSARNOK.

Makár álma.

Irtá: W. Korolenko.

9

Most már világos volt, határozottan világosabb, mint az éj kezdetén. Ez bizonyára azért volt, mert közelédtek a csillagokhoz. Valamennyi almanagyságu volt és rendkívülien fénylett. A hold olyan széles volt mint egy nagy arany hordónak a feneké, ugy ragyogott mint a nap, bevilágította az egész síkságot ugy, hogy a legcsekélyebb hóhélyt is látni lehetett.

Ezernyi ut szelte át ezt a síkságot, valamennyi egy irányban kelet felé vezetett. Ezen az utakon mindenféle utas haladt, gyalog és kocsin, a legkülönbözőbb jelmezekben.

Makár kis idő óta nagyon figyelmesen vizsgált szemével egy lovast, aztán hirtelen irányt változtatva, feléje futott.

VII.

— Megállj! megállj! — kiáltott a kis pópa.

De Makár nem is hallotta őt. Megösmerte a tatárt, aki hat év előtt ellopta az ő tarka szőrü lovát és egy év múlva rá meghalt. A tüzes állat nyilként repült. Patái nyomában porzott a hó, mely ezer színben ragyogott a csillagok sugaraitól. Makár csudálkozva kérdezte magától, miként bírta ő ezt az örülten vágató ltatárt, gyalog utólrni.

A tatár különben, amint észrevette Makár, készségesen megállt. Makár hevesen támadott rá.

Menjünk a starosztához (falu bírása)! — kiáltotta. — Ez a ló az enyém! jobb füle hegye van vágva! . . . Lám minő ravasz egy ember! . . . Ő másnak a lován ül, míg a valódi tulajdonos koldusként gyalogol.

— Várj — felelte rögtön a tatár — szükségtelen a starosztához mennünk. Azt mondd, ez a ló a tied? Jó! hát vedd el! Átkozott egy állat! Már öt éve, hogy megülöm és mintha nem is mozdulna ki a helyéből . . . Valamennyi gyalogos elém kerül, mind, egytől-egyik . . . Nagy szégyen az egy derék tatárnak?

Már egyik lábát fölemelte, hogy leszálljon a lóról, mikor a kis pópa a szaladástól egészen elfulva, megérkezett. Kézen ragadta Makárt

— Szerencsétlen! — kiáltotta — mit akarsz? — Nem látod, hogy megcsal — kiáltozott Makár fölemelt karokkal. — Az én lovam nagyon jó paraszt ló volt . . . Még hét év előtt is negyven rubeltigérték nekem érte . . . Nem, nem ugy van ám! Ha tönkretetted a lovmat, levágom a husa végét . . . Te pedig fizess meg az árát . . . Azt hiszed, mivel tatár vagy, nincs törvény ellened? . . .

Makár heveskedett, kiabált, hogy sok népet gyűjtsön maga körül, mert félt a tatároktól. De a kis pópa közbe szólt:

— Szép, szép, Makár! mindez nagyon szép! De te elfelejtetted, hogy meg vagy halva! . . . Mi szükséged neked lóra? . . .

(Folyt. köv.)

SZERKESZTŐI PÓSTA.

—**la** (Helyben.) A nyomdahibák mindent felforgató és megváltoztató munkájának eredménye. Mert a kritikus *ezerszemű* Caesart irt, a nyomdász pedig *egyszerű* Caesart szedett. Tényl g tehát így gondolta jól, a mint másképp nem is lehetett volna.

KÖZGAZDASÁG.

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1904. okt. 5.
Magyar aranyjárdék 4% — — — 118.45
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 $\frac{1}{2}$ % — — — —
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 $\frac{1}{2}$ % — — — —

Magyar koronajáradék 4%	— — —	87.70
Italmérési jog megváltási kötvény	— — —	—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	— — —	88.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — —	98.—
Horváth-szlavon földterhermentesítési kötvény	— — —	98.50
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön	— — —	206.—
Tilza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	161.50
Osztrák járadék papírban	— — —	99.25
Osztrák járadék ezüstben	— — —	100.—
Osztrák korona járadék	— — —	119.—
Osztrák járadék aranyban	— — —	99.—
1860. oszt. államsorjegyek	— — —	154.—
Osztrák magyar bankrészvény	— — —	1615.—
Magyar hitelbank részvény	— — —	777.—
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	669.75
Osztrák-magyar államvasúti részvény	— — —	650.50
20 frankos arany (Napolendor)	— — —	19.01
Német birodalmi márka	— — —	117.35
London vista	— — —	239.40
Páris vista	— — —	95.07
20 márkás arany	— — —	23.46

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Gyártelep: BÉKÉSCSABÁN. Gyári-
raktár: NAGYVÁRADON,

Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Képviselő: PORJESZ ÁRMÉN.

Saját készítésű elegáns asztalos
és kárpitos

BUTOROK

modern stílusban, gazdag választékban,
várban.

Szilid, szabott árak!

Hajnal Ferencz

fűszer-, festék-, bor-, ásványvíz- és
csemege-üzlete

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA

Széchenyi-szállóval szemben.

Raffia, szőlőkötő fonal, ojtó-pamut, kékű és kénpor.

Van szerencsém a t. cz. vevőköz-
ség figyelmébe ajánlani dusan fel-
szerelt mindennemű festékárúmat, u. m.

PADLÓ FESTÉKEK

Borostyánmáz 1 kg dobozban	I-ső rendű	75 kr.
" " " " " " " "	II-od	65
Spirituszmáz 1 " " " " " "	I-ső	70
" " " " " " " "	üvegben I-ső	85

OLAJ FESTÉKEK

Minden színben 1 kg dob. I-ső rendű 32 kr.

Matt-, fényezett- és vas-
butorok tisztításához

Bruniolinok, Spiritusz-
lackok s Emaillackok,

valamint

Terpentin, Firnis, Copállak,
Damárlack, Börlack, Vaslack

stb.

Pormentesítő olaj

1 klgr. ára 30 kr.

Helybeli megrendeléseket házhöz,
vidéki megrendeléseket helybeli állomáshoz díjtalanul szállítok. Szíves megbízás mellett vagyok

teljes tisztelettel
HAJNAL FERENCZ.

Előpatataki gyógy- és borvíz forrásokra.

Hirdetmény.

A folyó 1904. évre kivetett, érvényesítés-
sel ellátott s annak idején 8 napi közszemlére
kitett összes adónemek továbbá a vízhasználati
díj a főkönyvekbe előírtak, miből tolyólag
értesítettik a város adózó közönsége, hogy
azoknak az adókönyvecskébe bejegyzése az
I-ső kerületre nézve a városi adóhivatal 24-ik,
a II-ik kerületre nézve a 15-ik, a III-ik ke-
rületre nézve a 26-ik számú szobájában mai
napon megkezdett.

Mint hogy pedig az utolsó évnegyedi adó
befizetésének határideje november 15-ike, ne-
hogy az akkor adójuk beírása eszközöltetése
végett tömegesen jelentkező felek huzamos
várakozásnak, a könyvelést teljesítő tisztviselők
pedig munkahalmaz miatt tulterhelhetésnek
legyenek kitéve, annál fogva:

Felhívtnak az összes adózók, miszerint
saját kényelmük szempontjából évi adójuknak
adókönyvecskéjükbe leendő bejegyzését a mai
naptól kezdődőleg a délelőtti órákban eszkö-
zöltessék, hogy annak utána a november 15-én
esedékesse válandó évnegyedi adójukat a már
kész adóbárczával minden további utánjárás
nélkül egyenesen a városi adóhivatal pénztá-
rába fizethessék.

Városi adóhivatal 1904. évi okt. hó 3-án.

Lukács Ödön,
adó- és pénzügyi tanácsnok.

„Amerikai Áruház”,

női divatáruháza

Nagyvárad,
Glaszi, Fő-utcza, «Bazar»-épület.

Bámulatos nagy mennyiségű szép

őszi áruk
érkeztek,

minek megtekintése határozott figyel-
met érdemel.

Az árak tekintetében
pedig tudjuk, hogy olcsóbb
mint bárhol.

Világhírű!

a „RECORD” festészeti műintézet a kivá-
lónan sikerült életnagyságu arc-
képeiről, melyeket elismert művészek által készített. Számos (kir. köz-
jegyző által hitelesített) elismerőlevél a világ minden tájáról.

Első rangu képek árai:

Olaj-, aquarell és pastellfestésben fénykép után 48—63. cm. nagy-
ságban ára ————— 20 korona.

Legfinomabb kivitelű Blom-, Platin- és krétarajz ára — 5 korona

Részletes árjegyzék bérmentve.

Egy életnagyságu képet készítünk mindenkinek teljesen ingyen,
ha részünkre 3 rendelést szerez és azokat egyenkint vagy

egyszerre beküld

„REKORD” festészeti műintézet

Budapest, VII., Rottenbiller-útcza 46.

Sz. KOCSIS JÁNOS

hadi felszerelő intézete.

NAGYVÁRAD, Szent László-tér, a „Sas” kávéház
mellett

Van szerencsém az **önkéntes urak** figyelmébe

ajánlani egyenruha intézetemet hol a legelegánsabb
felszereléseket bármely **lehetőleg olcsóbb árakért készítem.**

Tisztelettel

Sz. Kocsis János, hadi felszerelő intézete.

Kivánatra ingyen **Megjelent az őszi-téli képes árjegyzék** Kivánatra ingyen

NEUMANN M. cs. és kir. udvari szállító Nagyvárad, Kishidő. férfi-, fiu-, gyermek- és leánykaruha-telepe.

„Nagyvárad^Ai Hitelbank“

részvénytársaság
(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)
házak és földbirtokokra 10—50 évi
időtartamra a legolcsóbb kamattal
és a legelőnyösebb feltételek mellett
törlesztéses

jelzálogkölcsonöket
nyújt,

melyeket a legrövidebb idő alatt fo-
lyósít. Kölcsonkérő részről hiteles
telekkönyvi kivonat, kataszteri bir-
tokiv és esetleg községi becsü-bizo-
nyítvány mutatandó be. Drágább
kamatozásu kölcsonöket bélyeg- és
illetékmentesen convertál.

Elfogad betéteket könyvecskékre és folyó
számlára:

6 hóig elhelyezett **5°-os** kamatot
összeg után fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámítol
váltókat.

Értékpapírok, ékszeres és terményekre
előleget ad.

79

Az igazgatóság.

Hatóságilag **végeladás!**
engedélyezett

Más vállalat miatt helybeli
kézmű-, divatáru- és confectiono-
(kész női- és gyermek-felöltők) üzletünket
feloszlattjuk s az árukat készpénz fizetés
mellett gyári áron alul kiárusítjuk.

Tisztelettel

WALLERSTEIN FÜLÖP FIAI

Bémer-tér, színházzal szemben.

Berendezés eladó.

Üzlethelyiség kiadó.